

מדרשוקו שלושת השבועות

איזה ושאנא חינוך - מה ווארט?

“מקדש ראשון מפני מה חרב?”

- מפני שלושה דברים שהיו בו: עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים.

אבל מקדש שני, שהיו עוסקים בתורה ומצוות ובגמילות חסדים, מפני מה חרב?

- מפני שהייתה בו שנאת חינוך, ללמדך ששקולה שנאת חינוך כנגד שלוש עבירות: עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים... יומא ט ע"ב

“אנשי בית שני היו צדיקים וחסידיים ועמלי תורה אך לא היו ישרים בהליכות עולמים.”

מפני שנאת חינוך שבאבהא חשדו את מי שראו שנוהג שלא כדעתם ביראת ה' שהוא צדוקי ואפיקורס. ובאו ע"י זה לידי שפיכות דמים ואלו הרעות בעולם עד שחרב הבית. שהקב"ה ישר הוא ואינו סובל צדיקים כאלו, אלא באופן שהולכים בדרך הישר גם בהליכות עולם ולא בעקומיות אע"פ שהיא לשם שמים, שלה גורם חורבן הבריאה והריסות ישוב הארץ (הרב נפתלי צבי יהודה ברלין)
*צדוקי= חקר בכת שהתקיימה ביהודה בתקופת הבית השני ושהתנגדה לתורה שקבלה
*אפיקורס= כופר

מה גרם לשנאת החינוך של אנשי בית שני?

איך היא התחילה ולמה התגלגלה?

מה הרב נפתלי ברלין אומר על כאלה צדיקים, ומה אפשר ללמוד מזה עלינו?

משה'ס אנגל חינוך - מוצאים את נצחיות!

*ציכרון אנשי - זה אהב יוצא חינוך, בניגוד

מארגנים בראש וכל אהב מוצא חינוך משלו.

כשהיה חינוך הוא צריכה אנוסל מוצא את הברכה

על ידי זה שיהא שלמה בנה מה החינוך, אם הוא

מוצא שמים שאנו אלו צדק ון אה. המטרה שלו

מוצא את כל הברכה

*משה'ס נפסוקים - כולן בראש ומוצא חינוך

ברצו שמתקיימו מוצא כל צדק ומוצא חינוך

מול הפנים באלה חינוך. מי שלא קרא במוץ או לא

באלה חינוך כמו הברכה שלו

אהבת חינוך, מה? יש אדם שאני אוהבו כי עשה לי טובות רבות.

אך יש אהבת חינוך לא בגלל הטוב, אלא כמו ששנאת חינוך היא לשונה, כך אהבת חינוך היא לדומה. אדם אוהב את הדומה לו. אבל הוא באמת שונה! איך אוהב אותו! והתשובה: הוא אינו שונה! הוא דומה מאד! הוא יותר דומה משונה!

ככל שתראה את הדומה, יותר תאהב. זו עבודה שכלית לראות שהדומה גדול לאין ערוך מהשונה. זו גם עבודה מידתית. כדי לראות את הדומה, צריך גבורה, כי השונה מרגיז אותי מאוד. צריך לעבוד על עצמו ולהתגבר על הקשיים המפריעים לראות את הדומה ואז מגיעים לסימפטיה טבעית. (הרב אבינר)

כשם שחרב בית המקדש על שנאת חינוך, כך יבנה בית המקדש השלישי בזכות אהבת חינוך. החזרת אהבת חינוך היא בניית המקדש בתוככי ליבנו.

וכאשר המקדש שבליבנו יעמוד על תילו, תפתח הדרך לבנייתו המחודשת של בית המקדש השלישי! וכיצד נוכל להגביר את אהבת החינוך? ע"ז זה שנחפש את הדומה והמשותף בינינו לבין אחרים. ככל שנחפש יותר דמיון - כך נוכל יותר להתקרב ולאהוב גם את מי ששונה מאתנו.

"מעט מאוד אנשים היו מודעים לצד הזה בעבודתו של שלמה קרליבך", מהרהר בקול הרב צבי מנדל, רבה של קהילת 'קהל בני ישראל' בברוקלין, "אבל הוא נהג לבקר בקביעות אסירים בכל רחבי העולם - יהודים ולא-יהודים כאחד. בכל מקום שנקרה אליו, ניסה לבקר את האסירים המקומיים, בין אם היו מאחורי חומותיו של בית-כלא כלל-ארצי ענק, ובין אם שהו במתקן כליאה כפרי קטן. לעתים היה מזדמן לו לפגוש שם יהודי או... שניים, אך לעתים קרובות יותר לא היה פוגש כאלה כלל. "מי חש רחמים כלפי אסירים בבית-כלא? ישנם גדודים של גומלי חסדים הדואגים לחולים ולגלמודים בבתי חולים, במרכזי החלמה, בבתי אבות. אך מתי שמעתם לאחרונה על ארגון חסד הדואג לאסירים בבית-כלא? אנשים אלו הם בין הדחויים, השנואים והזנוחים ביותר בעולם. אך שלמה קרליבך לא שכח אותם. הוא ריחם עליהם. "בערך לפני שנתיים, הייתה לי הזכות להתלוות לשלמה כשביקר בבית-כלא במדינת ניו-יורק. הפעם הוא ממש הוזמן על-ידי אחראי הדת היהודי, שביקש ממנו לערוך הופעה ליהודים הכלואים שם לכבוד חנוכה. לא היו שם רבים, אפילו לא מניין, רק שמונה יהודים. לא הוצע לו כל תשלום, אך שלמה קיבל את ההזמנה מבלי להסס לרגע - זו הייתה חתיכת טרחה, שלוש שעות לכל כיוון - 'אין בעיה!', אמר שלמה בעליזות. "ההופעה הצליחה מאוד, ושלמה הפך אותה למסיבת חנוכה אמיתית, אך זו הייתה רק ההתחלה. כשתמה החגיגה, פנה שלמה לאחראי הדת ואמר, 'בבקשה... הייתי רוצה לבקר אצל האסירים האחרים כאן. תוכל להשיג לי אישור?' שלמה נכנס לכל תא, חיבק ונישק כל אסיר ושוחח אתו. אחר כך הלך לחדר האוכל, למועדון, למטבח, לכל פינה וכוך בבית הסוהר שהרשו לו להיכנס אליהם, ולא נח ולא שקט עד שצד כל אסיר ויודא שלא דילג על איש.

לבסוף פנה לעזוב, ובעוד אנו צועדים במסדרון החל לרדוף אחרינו אסיר שחור גדל-מידות שפניו מצולקות. 'ראביי, ראביי', הוא צעק, 'חכה בבקשה'. עצרנו מיד ושלמה פנה לעומתו בפנים מאירות. 'כן, חבר קדוש שלי?', שאל במתיקות. האיש החל להתמלא במבוכה, כאילו הוא מתחרט על מעשהו הפזיז, ואז אזר אומץ, ואמר לבסוף, 'פשוט אהבתי את החיבוק שנתת לי קודם. אכפת לך לתת לי עוד אחד?' שלמה הגיב בחיוך הקורן ביותר בעולם, ואז עטף אותו בזרועותיו בחיבה. הם עמדו חבוקים שעה ארוכה. "לבסוף חדל האסיר ופלט את האנחה העמוקה ביותר בעולם. 'אוי, ראביי, אמר, 'אף אחד, אף אחד, לא חיבק אותי כך מעולם', ואז החלו דמעות לזלוג במורד פניו. "אתה יודע, ראביי, הוא התייפח בצער, 'אם רק היו מחבקים אותי כך לפני עשר שנים, אני בטוח שלא הייתי בכלא הזה היום'."

במה התבטאה אהבת חינוך אצל הרב קרליבך?

איך היא השפיעה על האנשים סביבו?

האם אנחנו מסוגלות גם להגיע לכאלה רמות של אהבת חינוך? מה אפשר לעשות בשביל זה?

בלאו נאמז אג נסיקור הכי מוכר על שגאג איניס, וננסה למצוא בל גאי קצג אהג...

על קמצא ובר קמצא חרבה ירושלים. איש אחד שאוהבו קמצא, ושונאו בן קמצא, עשה סעודה. אמר לנערו: לך הבא לי קמצא. הלך והביא לו בן קמצא. בא, קמצא יושב. אמר לו: הואיל ואתה שונאי, מה אתה מבקש כאן? קום צא!

אמר לו: הואיל ובאתי, הניחני, ואתן לך את הדמים עבור מה שאוכל ואשתה.

אמר לו: לא!

אמר לו: אתן לך דמי חצי סעודתך.

אמר לו: לא!

אמר לו: אתן לך דמי כל סעודתך.

אמר לו: לא!

לקחו בידו והעמידו והוציאו החוצה.

אמר: הואיל וישבו שם חכמים ולא מחו בו, למד אתה מכאן שנוח להם בדבר זה. אלך ואלשין עליהם בבית המלך.

הלך ואמר לקיסר: מרדו בך היהודים.

אמר לו: מי יאמר?

אמר לו: שלח להם קרבן, תראה אם מקריבים אותו.

הלך, שלח עימו עגל משולש.

ואמרי לה: בדוקין בבואו, הטיל בו מום בניב שפתיים. ויש אומרים: בדוקין שבעין. מקום שלגבינו מום, ולגביהם אינו מום. אמרו

החכמים להקריבו משום שלום מלכות.

אמר להם רבי זכריה בן אסקולס: יאמרו "בעלי מומין קרבין לגבי מזבח". אמרו להורגו שלא ילך ויספר אמר להם רבי זכריה: יאמרו "מטיל מום בקדשים יהרג".

אמר רבי יוחנן: ענוונותו של רבי זכריה בן אבקולס החריבה את ביתנו ושרפה את היכלנו והגליתנו מארצנו.

מדוע מתקש כל כך בעל הסעודה לא לתת לבר קמצא לשבת אצלו?

כמי מוצא בר קמצא את האשם לחוסר הנעימות שנגרמה לו? מה דעתכם על אצבע מאשימה זו?

במה שונה העמדה של חכמים בחלק הראשון של הסיפור (זה המתרחש במקדש)?

המתרחש במקדש?

מה הקציה בעמדתו של רבי זכריה ביטא אציה המתרחשת במקדש?

מה דעתכם על האמירה המוצגת שבענין היא המידה שהובילה לחורבן המקדש?

אנחנו רואות פה שתי נקודות מפתיעות: הראשונה היא שהכעס המרכזי של בר קמצא היה דווקא על החכמים שלכאורה ישבו בסעודה ולא עשו דבר ולא על בעל הסעודה שהוא האדם שביישו בפועל, השנייה היא סופו של הסיפור שמצביע על רבי זכריה בן אבקולס כדמות האשמה בחורבן המקדש, דמותו של רבי זכריה נראית דמות נכונה במהלך הסיפור- כזו הדואגת ליושרה של ההלכה ולהצגתה הנכונה בפני הציבור. אם נבחן את הקשר בין שתי נקודות אלו ונראה שהדמיון נעוץ בכך שבשני חלקי הסיפור האשם נופל על הדמויות שבחורות לשבת מהצד, לא לנקוט עמדה, אלא לחכות שהמציאות תסתדר מעצמה.

אמר ר' אלעזר תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, שנאמר "וכל בניך לימודי ה' ורב שלום בניך", אל תקרי בניך אלא בוניך. יש טועים שחושבים, שהשלום העולמי לא יבנה כי אם על ידי צביון אחד בדעות ותכונות, ואם כן כשרואים תלמידי חכמים חוקרים בחכמה ודעת תורה, ועל ידי המחקר מתרבים הצדדים והשיטות, חושבים שבזה הם גורמים למחלוקת והפך השלום. ובאמת אינו כן, כי השלום האמתי אי אפשר שיבוא לעולם כי-אם דוקא על ידי הערך של רבוי השלום. הרבוי של השלום הוא, שיתראו כל הצדדים וכל השיטות, ויתבררו איך כולם יש להם מקום, כל אחד לפי ערכו, מקומו וענינו. ואדרבא גם הענינים הנראים כמיותרים או כסותרים, יראו כשמתגלה אמתת החכמה לכל צדדיה, שרק על ידי קיבוץ כל החלקים וכל הפרטים, וכל הדעות הנראות שונות, וכל המקצעות החלוקים, דוקא על ידם יראה אור האמת והצדק, ודעת ד' יראתו ואהבתו, ואור תורת אמת. על-כן תלמידי חכמים מרבים שלום, כי במה שהם מרחיבים ומבארים ומילדים דברי חכמה חדשים, בפנים מפנים שונים, שיש בהם רבוי וחילוק ענינים, בזה הם מרבים שלום...
ורב שלום בניך, לא אמר גדול שלום בניך, שהיה מורה על ציור גוף אחד גדול, שאז היו הדברים מתאימים לאותו הרעיון המדומה, שהשלום הוא צריך דוקא לדברים אחדים ושיווי רעיונות, שזה באמת מגרע כח החכמה והרחבת הדעת, כי אור הדעת צריך לצאת לכל צדדיו, לכל הפנים של אורה שיש בו, אבל הרבוי הוא רב שלום בניך, אל תקרי בניך, אלא בוניך, כי הבנין יבנה מחלקים שונים, והאמת של אור העולם תבנה מצדדים שונים ומשיטות שונות, שאלו ואלו דברי אלהים חיים, מדרכי עבודה והדרכה וחנוך שונים, שכל אחד תופס מקומו וערכו. ואין לאבד כל כשרון ושלמות כי אם להרחיבו ולמצא לו מקום. (הרב קוק, עולת רא"ה עמוד ש"ל)

מה הערך שיש במחלוקת ובויכוחים לפי דברי הרב קוק?

מהו שלום מדומה ומהו שלום אמיתי?

כיצד עלינו לנהוג בויכוחים אם חפצי שלום אנחנו?

שימו לב- אומץ יש מקום גם לאהבה פשוטה, אך אהבה עמוקה מגיעה דווקא כאשר ההבדלים לא מיטשטשים וכל עמדה מציגה בעוצמה ובכוח את השיטה והאמונה שלה! שנזכה בעז"ה להרחבת באהבת חינוך אמיתית וטובה!